

Slava Tebi, ki si nas kmete ljubil!

Kmečki stan, srečen stan!

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastoj, ali rokopiše se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inserterov) je za celo stran K 64, za 1/2 strani K 32, za 1/4 strani K 16, za 1/8 strani K 8, za 1/16 strani K 4, za 1/32 strani K 2, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 32.

V Ptuj v nedeljo dne 8. avgusta 1909.

X. letnik.

Na pomoč! Na pomoč!

Dne 24. t. m. uničila je velikanska toča in devila gorice, njive, polja, hiše in poslopja tisočero naših sotrpinov. Kmetje so obupani, žene jokajo, otroci so lačni. Od kje davke plačati? Od kje naj pride pomoč? Treba je, da nam približno denar za vboge žrtve te grozne nevihte. Zato prosimo vse prijatelje in znance, vse prijatelje in naročnike, sploh vsakega, kdor ima iskrico ljubezni do bližnjega, kdor hoče vsaj najmanjšim doneskom revežem pomagati, — nam nam pošlje malo podporo. Uredništvo „Stajerca“ bode zbiral te podpore, jih objavilo v našem listu in izročilo najpotrebnejšim po toči prizadetim. Vsakdo naj podeli vsaj malenkost, naj si bode še tako majhno svotico denarja in jo nam v božjem imenu pošlje!

Pomagajte hitro!

Veščina je grozovita in večna usoda Vam bode vrnila, kar storite za te reveže.

Meščani! Pomagajte, kajti kmetu se slabo godi!

Kmetje v neprizadetih krajih, dajte vsakar krajcarjev in nabrala se bode svotica, s katero se bode mnogim pomagalo!

Vsi, vsi morajo pomagati!

Vsi doneski naj se pošiljajo uredništvu „Stajerca“.

Vsakdo naj da vsaj malo svotico! Vsak krajcar je dobro došel in bode z imenom darovalca izkazan!

Pomagajte!

Uredništvo „Stajerca“.

I. Izkaz daril:

Župan Jos. Oznič, Ptuj 100.— kron; — Jos. Radej, Rajhenburg 2.— K; — Alois Luschar, Lienz (Tirolsko) 5.— K; — Franc Arsenschek, Smarje p. Jelšah 1.— K; — Ana Reibenschuh, Smarje p. Jelšah 2.— K; — Paul Lindewirth, St. Filip (Koroško) K 6.—; Filip Streicher, Steinwinkl p. Reinfirn 4.— K; — Franc Dolinar, Megojnice p. Griže 4.— K; L. F. Slawitsch Heller, Ptuj 5.— K; — Brata Slawitsch Ptuj 5.— K; — dr. E. Sadnik, Ptuj 5.— K; — Schramke, Ptuj 5.— K; — Molitor, Ptuj 5.— K; — Behrbalk, Ptuj 10.— K; Schulfink, Ptuj 5.— K (sam od toče prizadet); — Luttenger, Ptuj, 10.— K; — Kaj. Murko, Ptuj 5.— K; — F. Hickl, Ptuj 3.— K; — Maister, Ptuj, 2.— K; — Muchitsch, Ptuj 5.— K; — Mojnig, Ptuj 2.— K; — Slavetič, Ptuj 2.— K; — Max Wegschaidler, Ptuj 5.— K. — Skupaj 203.— kron. Srčna hvala!

(Prihodnji naprej.)

Sramota!

Kolikokrat smo izpregovorili besedo, da so prvaške stranke skozinsko farizejskega značaja. Kričati je lahko, obljubovati zna tudikmalu človek, ki je na drugih troške toliko in toliko let po šolskih klopih hlače trgala... Ali delati, za ljudstvo kaj gospodarsko koristnega storiti, to ni tako lahko! Prvaki si seveda zaradi dela za ljudstvo niso nikdar pustili sivih las rasti. Odkar eksistirajo te prvaške stranke, niso imele nikdar zmisla za gospodarsko delo. Ali so prvaki za delavca kaj storili? Ne, ne! Namesto boljše služke dali so prvaki delavcu par narodnjakarskih fraz; in kadar so slovenski delavci zahtevali kosček kruha, takrat so se prvaki tudi s hudičem združili, da bi to stremenje zatrli. Ali so prvaki morda kaj za obrtnike storili? Naj nam le pride kdo in naj nam pove le en slučaj pomoči! Prvaki so obrtnika bojkotirali, ako ni trobil v rog njih politikajočih farjev in advokatov, — nikdar pa niso niti mezinca gani, da bi revščini obrtnišтва odpomogli. In za kmeta? Ali so prvaki kaj za kmeta storili? To vprašanje je res predrzno. Kmetu so dali prvaki dvojezične pečate, ničvredne šole s politično hujskajočimi učitelji in pa falotsko sestavljena konzumna društva... To je politika prvakov in to politiko smo tekom let s polno pravico imenovali slabo in sramotno.

Seveda, dokler smo mi sami rekli, da je ta prvaška politika ničvredna, toliko časa je ta klavna gospoda v svojih lističih kričala, da smo „brezverci“ in „nemčurji“ in ljudstvo — duševno kakor gmotno osiromašeno — je tem psovkam verovalo... Prišel pa je mož, ki ni ne „brezverec“ in ne „nemčur“, ki stoji visoko nad vsakim dvomom in nad vsako kritiko. In ta mož je dejal isto kakor mi! Ta mož je avstrijski cesar in ta avstrijski cesar, Franc Jožef I. je javno povedal, da je vsa prvaška politika naravnost škandal in sramota... Kakor mi povedal je torej tudi avstrijski cesar prvakom v obraz, da njih brezvestna politika slovenskemu ljudstvu le škoduje.

To je dejal cesar pred par tedni. Vedel je pač že takrat, da bode njegova vlada državni zbor razpustila, ako bi prvaki ožlindrani gospodi ne ostavili farizejsko-brezvestno svojo obstrukcijo. In res, par dni pozneje je bila državna zbornica razpuščena. Stem je bila ljudstvu odvzeta edina pravica, kijo ima za plačilo svojih davkov.

Posledice so se kmalu, žalibog na grozoviti način pokazale. Suša z vsemi svojimi škodami in toča, ta prava šiba božja, dohitela sta naše kraje. Kakor bojno polje izgledajo kraji, kjer je divjala toča... In ljudstvo je zaradi prvakov brez postavočnega zastopa, — ljudstvo je brez pravice, ker so prvaki iz razlogov svoje politike to pravico oropali... Velikanska odgovornost zadene torej te prvaške poslance, ki so sedli na limanice tistega dr. Šušteršiča, kateri ima po sodnijskem izreku od „žlindre umazane roke“: oni so odgovorni za lakoto in bedo našega ljudstva... Seveda, k sreči si prvaki tega ne bodejo

vzeli. To se vidi že zdaj, ko se naravnost norčujejo iz posestnikov, katerim je toča vso lastnino pokončala. V svojih listih imajo za vse mogoče neumnosti dovolj prostora. Za vsak stranišni napis objavljajo dolge članke. Ali za ljudstvo, kateremu je v zela toča zadnjega upanje, nimajo niti besedice tolažbe. Za kakšnega pijanega narodnjakarja bi napravili prvaki poslanci v državni zbornici kar revolucijo in punt, — za tisočero kmetijskih družin, ki stojijo tu lačne in brez strehe, pa nimajo niti toliko časa, da bi šli njih škodo pogledati.

Ali ni to škandal? Ali ni to sramota? Oj, naš cesar je imel s svojo oistro besedo prav, on je govoril resnico... In to resnico bode tudi ljudstvo, vbogo, izmozgano in zaničevano ljudstvo kmalu izpoznalo...

Politični pregled.

Politični položaj je doslej nespremenjen. Državni poslanci pasijo večinoma doma lenobo. Ker se je ožlindrani prvaki gospodi zljubilo, razbiti državni zbor. Vladi sami to itak ne škoduje. Kajti zbornica ji je dovolila državni proračun in kadar ima vlada denar, takrat je zadovoljna s „svojimi“ narodi. Ljudstvo seveda ne more biti s tem zadovoljno, da samo plačuje, medtem ko nima nikakoršnih pravic. In posebno ljudstvo v naših planinskih deželah, zlasti na Štajerskem in Koroškem, ne more biti s tem zadovoljno. Kajti to ljudstvo je v pretežni večini kmetstvo. In za kmeta je to leto grozovito slabo. Suša, mrčesje in toča so spravili kmetijsko ljudstvo na rob propada. In ako se kmetu slabo godi, potem ne gre nikomur dobro, kajti resničen je stari nemški pregovor: „Hat der Bauer Geld, hat es die ganze Welt“. To ljudstvo bi potrebovalo zdaj od vlade, od države pomoči, kajti drugače bode šlo posestvo za posestvom rakovo pot, bode prišel kmet za kmetom na boben, bode z vsakim dnevom hujša beda postala. V tem ravno tiči vso zločinstvo ožlindrane prvaške politike. Prvaki poslanci so krivi, da vlada ničesar za kmeta ne stori, kajti ti poslanci so razbili državni zbor. Vsa beda, vsa revščina naših kmetov pade na te prvaške poslance... In zdaj romajo ti siti, debeluharski slovenski poslanci okoli in prirejajo shode in brusijo jezike, češ kako veliki prijatelji ljudstva da so in kako bodejo ostali trdni, dokler ne priborijo slovenskemu narodu vse pravice... Res, naravnost norčujejo se ti ljudje iz bede in iz lakote zanemarjenega tega ljudstva. Za pravice slovenskega naroda se jim pač nikdar ni šlo; — pač pa za lastne predprave, za lastni žep, za ministerske frake! In mi se le čudimo, da to revno, izstradano ljudstvo tako mirno vso norijo prvaške gonje prenaša! Ali prepričani smo, da bode prišel plačilni dan...

Češki veleizdajci. Kakor smo že poročali, vršila se je v Pragi velika razprava proti celi vrsti čeških radikalnih veleizdajcev. Razprava je končala s tem, da jih je bilo več na dolgo-mesečno ječo obsojenih. Dokazala se jim je propaganda proti vojaštvu in veleizdajstvu. To so

„prijatelji“ naših prvakov . . . 4. t. m. pa se je v Pragi obsodilo voditelja izgredev v decembru, Rekaka, na 6 mesecev težke ječe.

Prijateljska Italija. Poroča se, da namerava italijanska vlada obmejne trdnjave proti Avstriji povečati in nova pota skozi alpe za transport artiljerije napraviti. V ta namen zahteva vlada večje svote, o katerih se bode na tajni seji državne zbornice v Rimu razpravljalo.

Nemiri v Lisabonu. Pri seji državne zbornice v Lisabonu so se pojavili hudi nemiri. Vojski so morali galerijo izprazniti. Ljudstvo je kričalo: Živela svoboda! Pričakuje se hudih demonstracij in celo ustaje.

Krvava Rusija. Od 14. junija do 14. julija, torej tekom 1 meseca, se je obsodilo na Ruskem 171 oseb na smrt; 25 se jih je tudi že obesilo. Tekom tega leta se je že obsodilo 721 oseb na smrt. In krvavi car-batjuška roma po svetu . . .

Revolucija na Španskem je torej v splošnem premagana. Tekom te velikanske ustaje, ki se je porodila iz ljudskega nasprotja proti vojni v Afriki, bilo je 3.000 oseb ubitih. Le v trdnjavi Montjuich se je 250 oseb obesilo. Ta prelita kri pač ne bode otrdila španski tron. Čeprav premagani, bodejo ustaši vendar naprej delali. Revolucija se obrača v prvi vrsti proti klerikalnem, ki so deželo sistematično oropali in izsesali. Ljudstvu so vse prostosti in pravice vzeli, dokler ni počila potrpežljivost. In potem so ljudstvo postrelili . . . Španija je jasni dokaz, kako daleč pride država, katera je izročena klerikalni vladi.

Razmere na Srbskem. Najvišje sodišče na Srbskem se je izjavilo proti kralju! List „Zvono“ bil je namreč zaradi nekega članka proti kraljevi družini prepovedan. Pritožil se je na najvišje sodišče, katero ga je tudi opustilo. V sodbi je to sodišče reklo: „Kralj se ni dovolj brigal za vzgojo in obnašanje bodočega vladarja (Jurja). Zato je dolžnost njegovih podanikov, da ga na to opazarjajo. Kralj ali prestolonaslednik, katerega postopanje budi v ljudstvu le sovraštvo in ki ne vživa ljubezen ljudstva, zamore deželne škodovati“. . . Najvišje sodišče na Srbskem je torej izjavilo, da je revolverski kralj Peter le v škodo Srbiji . . .

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Ne trpinčite živine!

Imejte usmiljenje z živino v tej strašni vročini; dajte jim v pravem času vodo itd.! Ravno tako ne pozabite na druge živali, n. p. pse, kateri so privezani, na perutnino, katera se pošilja po železnici! Pomisliti je treba: ako človek ne more prenašati vročine, da tudi živali hudo dene. S takim dobrim ravnanjem se dela lepi izgled!

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Dopisi.

Iz Vičanec pri Veliki Nedelji. Žalostna vest se razglasa po spodnjem Štajerskem o grozni nesreči, ki jo je povzročila toča dne 24. julija tega leta. Dragi čitatelji, torej si tudi jaz dovolim Vam nekoliko opisati in naznaniti, kako je zadela in uničila v občini Vičanci in kako je divjala po mojem posestvu. Pred sedemnajstimi leti sem kupil malo zanemareno posestvo v tej občini, katero sem od leta do leta povečal. Bilo je zapuščeno, skoraj popolnoma neproduktivno in večinoma obraščeno z nepotrebnim grmovjem, katerega sem izkopal, zavozil jame in prepadine, ga storil rodovitnega, olupšal in uredil z lastnimi rokami po moderni principiji. Posadil sem kakih 400 komadov žlahtnih jabolčnih dreves na stalno mesto. Pred štirimi in tremi leti sem posadil ednajst tisoč pet sto jabolčnih divjakov I. razreda na 50 cm globoko zreguljeno njivo in ta drevesa so dandanes pocpljena z dobrimi plemeni, ter bi bila prihodnje leto pripravna za prodajo. Uredil sem dva brežna travnika ki sem dva 50 cm globoko zrigolal, zagnojil in obsejal z dobro travno mešanico. Res veselilo me je to moje 17. letno hudo in teško delo, ker je bilo lepo in krasno za pogledat. Ali žalibog, sedaj pa je podobno puščavi. Travnika sta pomlajena z zemljo, ki mi jo je vzelo

na tudi zreguljeni njivi. Otava je bila čez koleno visoka. Sedaj je z blatom pomazana in tako poškodovana, da bom mogel iz nje posejati travno seme, ki je pa precej drago. Drevje, katero je bilo v najboljši dobi za roditi, je rasčesano, veje odbite in skorja odlupana. Drevesnica je polomljena in razmesarjena, katera je bila res ponos in kinč mojega posestva. Deteljo in vse poljske pridelke (razun žita in krompirja) je zabila v zemljo ta grozna toča rogata, debela ko kurja jajca in ki je padala v hudi vetrovni burji pol ure na zemljo. Med tem časom ni bilo mogoče obstati v hiši, ker je skozi okna letela toča s tako silo, da bi mi otroke ubila. Žena in otroci so bili prestrašeni in skoraj brez zavesti. Mogel sem jih zapreti v temno vežo (priklet, Vorhaus) ki so jokali in kričali da me je bilo groza. V kotu, ki se vežata hišno stanje in hlevi, sem imel voz, na katerem je bil trihektolitriški sod, je naletelo toče skupaj, da se je videl le komaj gornji del soda iz toče. Ta grozna škoda in nesreča ki jo je naredila toča v tem nepozabljivem dnevu in kako da izgleda en del občine Vičanci, to ni za povedat, ne da se popisati, pogledat se mora. Ljudje, ki prihajajo iz večih krajev, jočejo čez nas in našo živino, ki tuli na paši. Seno smo pokrmili vsled dolgotrajajoče suše, otava pa je popolnoma kaput. Mislite dragi bralci, kaj hočemo sedaj? sami ne bomo imeli živeža, kaj pa bo z ubogo živino? Ako je prodamo, potem so v kratkem času prodana tudi naša posestva. Zaslužiti ne moremo ničesar, ker moremo doma skrbeti in delati. Ako stavim pred sebe prihodnost, mi je res za obupati. Vsi sedemnajstletni trudi, morem reči grozno hudi trudi, kajti veliko in neštivilnih britkih ur sem imel, da sem upal na srečne dneve v starosti, je pa pogreznila ta nesreča v globočino. Kdor ima trohico usmiljenja in kdor čuti žalost s ponesrečenci, naj stegne svojo dobrotljivo roko. H koncu se omenim, da najstarejše osebe ne pomnijo temu enakega slučajja. V soboto popoldan, to je sedmi dan po tem nesrečnem dnevu, smo našli še na večih krajih obilno točo v občini Vičanci. Franc Skerlec.

Pod Plačom. Moj prijatelj Belec mi je tako špansko prigodbo pravil, da bi bilo škoda, če bi tudi drugi ljudje tega ne izvedeli. Zato pa le široko odprite uhe in oči! — Bilo je vročega dne, ko so oča cekmeštar od nekd peljali svojega gospoda fajmoštra. Razun njihovih žegnanih kosti sta še veliko glažov sladkega vina naložila. Po poti sveta moža tudi nista mogla mimo hiš, pri katerih prst božji vunta moli in tako se je zgodilo, da je pasażir iz voza na cesto padel; konj pa nima zadi oči in je zato le vozniaka naprej vlekel. Še-le čez nekaj časa je oča cekmeštar videl, da je sedež poleg njega prazen in obrnil se je iskat vinskega brata. To je le majhen špas, ki se letos večkrat zgodi. Največi špas je imela potem v nedeljo cela fara. Ta izgubljeni fajmošter je na kanceliju sebe in cekmeštra tako pucal, da se je kadilo. Kregal se je nad pijanci, da bi bila ljudem srca v hlače ali v janke padla, če bi ne bili že vedeli, da samega sebe in pa svojega kimavca pegla. Nazadno je še za grešne pijance en očenaš zmoli. Tu se je pa hudo našmiral. Zdaj namreč tirja veliko ljudi, da jim mora plačati očenaš, katerega so v cerkvi za njega molili, ker tudi on za farane zastoj ne moli. Če pa ne bode hotel odpreti kase in naštetih zeksarje, si bodejo farani pri berji tisti očenaš zaračunali. — Pa ljudje božji, ne smete misliti, da se je to zgodilo v Svičini ali v kaki sosedni fari. Kdo tako brezverski misli, mora plačati 200 kron našemu ljubemu dušnemu pastirju, da bo molil 1000 očenašov za tistega klerikalnega falota, ki se je pred dobrim pol letom napil naše dobre kapljice, a potem iz črne hudobije po farovških listih tako nesramno lagal čez poštene in mirne Svičinčane, da bi bilo še najgršega cigana sram.

Iz Slovenskih goric. Slavno uredništvo „Štajerca“ v Ptuj! Znano je, da nam je lansko leto uničila suša vse pridelke. Marsikateri posestnik je vsled tega zabredel v dolgove, iz katerih se pri današnjih razmerah ne more rešiti, v obče zaostal je za več let v gospodarskem oziru nazaj. In dasiravno se je delila podpora, vendar s tem ni nič pomagano ubogemu kmetu. In zakaj ne? Delila se je podpora, a kako! Pristransko! Delila se je krivično, tako da je do-

bilo mnogo tistih posestnikov podpora, ki je ni potrebovali in bi si lahko z lastnimi sredstvi zboljšali svoje stanje, dočim so mnogi drugi, ki so bili podpore res nujno potrebni, izostali in niso dobili ničesar. In posledica temu krivičnemu postopanju pri delitvi je bila kletva med bedni trpinji. In letos je še slabše z razmerami ubogega kmeta: Razven suše, ki vam je uničila vse travnike kakor tudi druge poljske pridelke n. p. žito, pšenico itd. je prišla še nenadoma strahotna toča, ki je uničila vse vinograde v obče, uničila je vse, kar je dajalo ubogemu kmetu upanje na boljšo prihodnost. In kolikor ni na travnikih uničila suša, to so ugonobile kobilice, tako, da otave ne bo ubogi kmet imel niti toliko, da bi preredit par telet in seno je že tudi večidel spregljal živini. Tako zahtevamo mi, prizadeti kmeti, bodisi po suši ali po toči, da se nam odplačajo davek vsaj za dve leti, nadalje prosimo, da se tudi od dolgov blagovoli odpisati obresti za ta leta, ker če nima kmet nič za prodati, tudi ne more plačati. In v slučaju da se bodo delila kakke podpore vsled toče, bi bilo želeti, da se delijo pravično, ne pa pristransko. V ta namen naj bi se izgotovilo za vsakega posestnika „oznake“, namreč koliko meri posestvo, koliko ima posamezen posestnik dolga i. t. d. Če se bo to storilo, potem se bo zamogla tudi podpora deliti pravično, tako da se ne bo mogel nikdo pritoževati. Spoštovanjem Wisenjak.

Ptuj. (Prvaša hvaležnost.) Franc Vidovič, sin poštenih starišev v Poberžah, je služil 3 leta kot učenec in trgovini bratov Slavitsch v Ptuj. Pri temu gospodu se je že marsikateri učenec izučil in ima danes svoj pošten kruh. Ta mladiček poln nehvaležnosti, pa ni poznal besed svojega gospoda, da mora človek ubogati kot učenec in tudi kot pomočnik in konec je bil, da ga je trgovec izbacnil iz službe. Na to poln jere poda se ta fant k zdravniku dr. Stuhcu in zahteva zdravniško spričevalo ter hajd na sodnijo, tam zatoži svojega dobrotnika — in ta se ima zagovarjati, prvič zaradi razžaljenja časti in drugič zaradi lahke telesne poškodbe. Obravnava se je vršila dvakrat in sodnija je g. Slavitscha od obeh točk oprostila: učenec pa je z dolgim nosom popihal. To damo na znanje da ljudstvo sprevidi, kako nehvaležna je dana nekatera mladina. Tako postopanje ni v prid njegovi bodočnosti in žalostno je, da se tako spozabi človek, kateri je bil v dobri, poštenu službi.

Novice.

Au au au au! Vroči so dnevi in solnce peče, da pač ni čuda, ako kakšnemu prvaku možgane zmeša. Ta nesreča je zadela nekega slovenskega narodnega komija v Ptuj. Možicelj bi nam drugače sicer ne delal nobenih neprilik in bogve, da bi se zanj ne brigali, ko bi ne bilo njegovo ravnanje tako smešno. Naša sveta dolžnost je, da semtertja svojim čitateljem tudi kaj veselega, smešnega in zabavnega povemo. Zato moramo ta-le slučaj objaviti: V Ptuj imamo cesto, ki ji pravimo „Anastasius-Grün-Strasse“. Cesta je namreč imenovana po velikemu pesniku in pisatelju grofu Auerspergu, kateri je nosil tudi pesniško ime „Anastasius Grün“. Dobro! Ali prave prvaške možgane ne morejo zapopaditi, da se ime osebe ne da prevesti na drugi jezik. Pri prvakih mora biti vse „slovensko“. To je omenjeni komi tudi razumel in zato je napisal zadnjič par pisem s sledečim naslovom: „Naj sprejme gosp. X. Y. v Ptuj, Anastasius-zeleno cesto“. . . Au au au au! Besedo Grün je prvaki komi hitro na „zeleno“ prestavil. Bog se usmili tej duševni revščini! . . .

Iz Spodnje-Štajerskega.

Velikanska toča:

Besede in dejanja. Naši prvaki brez razlike strank dokazujejo pač z vsakim svojim činom, da so le frazerji in da jim ni nikdar za delo. Besed celi koš dobiš pri tej gospodi, — dejanja pa proklete malo! To se vidi zdaj posebno dobro, zdaj ko je treba po toči v brezupnost poginemu ljudstvu pomagati. Nemci se za to stvar zelo zanimajo in so pričeli takoj z nabiranjem denarja v svrhu podpore. Tako nabirajo denar „Nemški“ ljudski svet za sp. Štajer.“ (pod na-